

Sygn. I Ca 306/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący – S.O. Antoni Smus

Sędziowie: S.O. Joanna Składowska

S.R. del. Izabela Matusiak

Protokolant: staż. Kinga Majczak

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2013 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. J.

przeciwko D. B.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli

z dnia 21 maja 2013 roku, sygn. akt I C 167/13

I. zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób zmienia, że powództwo oddala;

II. nie obciąża powódki kosztami postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt Ca 306/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 12 marca 2013r. skierowanym do Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli (następnie zmodyfikowanym w zakresie daty naliczania odsetek) powódka K. J. roku żądała zasądzenia od pozwanego D. B. kwoty 20.000 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 11 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty.

Pozwany nie uznał żądania z pozwu i wnosił o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 maja 2013r. Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości, zasądzając również od pozwanego na rzecz powódki 2.667 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Strony były małżeństwem od 23 października 1999 roku do 10 grudnia 2011r., czyli do daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, wydanego w dniu 18 listopada 2011r. Wspólność ustawowa łączyła je do 15 stycznia 2010 roku, kiedy to dokonali notarialnego ustanowienia rozdzielności majątkowej. 7 **października** 2011 roku strony zawarły pisemne porozumienie w sprawie rozliczeń majątkowych, zgodnie z którym pozwany tytułem spłaty

wynikającej z majątku wspólnego zgromadzonego w okresie trwania wspólności ustawowej stron, zobowiązał się przekazać powódce kwotę 40.000 zł, w dwóch równych ratach - pierwszej płatnej najpóźniej w dniu orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Sieradzu rozvodu stron bez orzekania o winie i drugiej płatnej najpóźniej w ciągu roku od dnia uprawomocnienia się wyroku rozwodowego stron. W przypadku nie zapłacenia przez pozwanego pierwszej raty, cała kwota miała być natychmiast wymagalna. Spłata miała zostać przeznaczona przez powódkę na zakup mieszkania, w którym zamieszka z małoletnim synem stron. Powódka zobowiązała się wymeldować i wyprowadzić z mieszkania zajmowanego wówczas przez strony, najpóźniej w terminie 2 tygodni od dnia orzeczenia rozvodu stron, pod rygorem zwrotu kwoty otrzymanej od pozwanego.

Pozwany wywiązał się z obowiązku zapłaty pierwszej raty. Powódka wyprowadziła się z mieszkania stron w dniu 7 listopada 2011r., wymeldowała zaś 13 grudnia 2011r. Wyprowadzając się powódka zabrała niektóre z rzeczy znajdujących się w lokalu zajmowanym przez strony, sporządzając ich listę w dwóch egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Sąd Rejonowy nie podzielił argumentacji pozwanego, iż sporne porozumienie stron było nieważne. W ocenie Sądu stanowiło umowny podział ich majątku wspólnego w rozumieniu art. 1037 kc w zw. z art. 567 § 1 kpc. Okoliczność ta była bezsporna między stronami. Celem niniejszego porozumienia było dokonanie podziału ich majątku wspólnego. Strony świadomie i dobrowolnie umówiły się wówczas, że tytułem spłaty wynikającej z podziału, pozwany spłaci powódkę łączną kwotą 40.000 zł. Tym samym zobowiązanie pozwanego nie było abstrakcyjne, lecz miało swoją podstawę faktyczną i prawną.

Strony w umowie enumeratywnie nie wyszczególniły wszystkich składników majątkowych, które stanowiły dla nich podstawę ustalenia wysokości spłaty na rzecz powódki, lecz nie pozbawia to skuteczności zawartego porozumienia. Przy umownym podziale składników majątku wspólnego dopuszczalne jest ustalenie spłaty w sposób subiektywny i kompleksowy. Ponadto jak wynika z oświadczeń stron, na spłatę tą miały również wpływ okoliczności związane z trwającym rozводом stron, w tym z żądaniami stron odnośnie stwierdzenia winy w rozkładzie ich pożycia małżeńskiego.

Także zatrzymanie przez powódkę niektórych składników majątku wspólnego nie rzutuje na ważność umowy. Pozwany otrzymał kopię spisu rzeczy, które zabrała powódka i może żądać wydania tych przedmiotów, które jego zdaniem objęte były spłatą i winny pozostać przy pozwanym. Adekwatna sytuacja zachodzi w odniesieniu do samochodu osobowego, który był objęty umownym podziałem majątku wspólnego stron. Pozwany ma odpowiednie instrumenty prawne aby doprowadzić do przerejestrowania pojazdu wyłącznie na niego. Byłoby to konieczne gdyby powódka odmówiła dokonania niezbędnych czynności urzędowych, podczas gdy powódka deklaruje taką gotowość, nie zaprzeczając prawom powoda. Nieważnością porozumienia nie skutkują również okoliczności wyprowadzenia i wymeldowania się przez powódkę z lokalu zajmowanego przez strony. Powódka nie uchybiła terminowi wskazanemu w § 6 porozumienia stron. Orzeczenie rozvodu nastąpiło w dniu 10 grudnia 2011r., czyli w dacie uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Jeżeli pozwany inaczej postrzegał niniejszy warunek umowny, winno być to doprecyzowane w umowie w sposób nie budzący żadnych wątpliwości. Ponadto brak wymeldowania i wyprowadzenia się przez powódkę z lokalu zajmowanego przez strony, obligował ją do zwrotu wypłaconej wcześniej kwoty, czyli pierwszych 20.000 zł. Żaden zapis porozumienia nie zwalniał zaś w tym przypadku od obowiązku spełnienia przez pozwanego drugiej raty.

Pozwany wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego, skarżąc orzeczenie w całości i zarzucając: naruszenie przepisów postępowania, poprzez pominięcie przez sąd zgłaszanych przez niego wniosków dowodowych i tym samym błędne ustalenie stanu faktycznego.

W oparciu o wskazany zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

W uzasadnieniu wskazał, iż w poprzednim porozumieniu podpisanym przez strony z dnia 21 września 2011r. § 6 brzmiał „K. B. oświadcza, że wymelduje i wyprowadzi się z mieszkania, o którym mowa w § 4 niniejszego porozumienia

najpóźniej w terminie **2 tygodni od uprawomocnienia się wyroku dot. rozvodu**” i został zmieniony przez strony za ich wspólną wolą i świadomie w porozumieniu z dnia 07 października 2011r.

Jak wynika z powyższego dla stron istotne nie było uprawomocnienie się wyroku jak wskazuje Sąd, a data jego orzeczenia tj. 18 listopada 2011r. Wobec tego niewłaściwym jest zawarte w uzasadnieniu wyroku stwierdzenie, że strony inaczej rozumiały warunek umowy. Powódka nie dopełniła zatem jednego z warunków, jaki stawiał pozwany w zamian za przekazanie jej dodatkowych 20 000 zł, które miały stanowić pomoc finansową. **Bez powyższego warunku pozwany nigdy by nie zawarł z powódką porozumienia, gdzie jego kwota znacznie przewyższa wartość majątku dorobkowego.** K. J. wymeldowała się w dniu 13 grudnia 2011 r. łamiąc porozumienie. Z uwagi na nie dopełnienie warunku porozumienia powódka powinna zwrócić pozwanemu zgodnie z porozumieniem 20,000 zł. Pozwany nie domagał się zwrotu pieniędzy, ponieważ wiedział, że powódka ich nie posiada, a dalsze rozliczenie opiewa na kwotę 20 000 zł, którą będzie musiał rok później przekazać powódce. Uznał, że kwota I raty, z powodu niedotrzymania warunków porozumienia przez powódkę będzie stanowiła kwotę na rzecz II raty. Pozwany spełnił w całości zawarte porozumienie, ponieważ powódka dostała 20 000 zł rozliczenia majątkowego wcześniej o rok.

Powódka wносиła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna.

Należy zgodzić się ze skarżącym, iż Sąd pierwszej instancji błędnie ustalił, że określony w § 6 umowy początek biegu terminu do wymeldowania powódki z mieszkania pozwanego „najpóźniej w terminie dwóch tygodni od dnia orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Sieradzu rozvodu bez orzekania o winie pomiędzy małżonkami D. B. a K. B.”, którego niezachowanie, zgodnie z § 10 umowy, rodziło po stronie pozwanego roszczenie o zwrot pierwszej raty w wysokości 20.000 złotych, strony określiły w umowie na dzień uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Pozostaje to w oczywistej sprzeczności z jednoznacznym brzmieniem umowy, w której strony wyraźnie rozróżniły dzień orzeczenia rozvodu od daty uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód, określając w § 3 termin płatności pierwszej raty „najpóźniej w dniu orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Sieradzu rozvodu bez orzekania o winie pomiędzy małżonkami D. B. a K. B.”, natomiast drugiej raty „w ciągu roku od dnia uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu rozvodu bez orzekania o winie pomiędzy małżonkami D. B. a K. B.”.

Poza sporem pozostawało, iż powódka wymeldowała się z lokalu 13 grudnia 2011r., a zatem uchybiła terminowi, co zgodnie z umową skutkowało obowiązkiem zwrotu uiszczonej przez pozwanego w dniu 21 listopada 2011r. kwoty 20.000 złotych. Treść składanych przez pozwanego pism procesowych, w szczególności wniesionej apelacji zawiera oświadczenie pozwanego o potrąceniu wierzytelności o zwrot tej sumy z wierzytelnością powódki o zapłatę drugiej raty o jakiej mowa w umowie. Zatem roszczenie powódki o zapłatę drugiej raty wygasło.

Wątpliwości budzi również ocena Sądu Rejonowego w zakresie ważności zawartej umowy. Otóż strony określiły zobowiązanie pozwanego w wysokości 40.000 złotych jako „spłatę wynikającą z podziału majątku dorobkowego małżonków”. Podział majątku wspólnego polega na przyznaniu własności poszczególnych jego składników jednemu, bądź drugiemu z małżonków, ewentualnie rozliczeniu nakładów z majątków osobistych na dorobkowy lub z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków. Ani umowa z dnia 07 października 2011r., ani żadna wcześniejsza takich rozstrzygnięć nie zawierała. W takiej sytuacji nie sposób zgodzić się z Sądem Rejonowym, że po stronie pozwanego powstało roszczenie o wydanie ruchomości, czy to w postaci wyposażenia mieszkania, czy to samochodu, które – co jest bezsporne między stronami – pozostają we władaniu powódki. Kwestia własności tych rzeczy nie została bowiem przez strony uregulowana.

Swoboda umów doznaje ograniczeń zarówno w zakresie treści, jak i celu umowy. Artykuł 353¹ kc wprowadza trzy granice tej wolności: ustawę, właściwość (naturę) stosunku prawnego i zasady współżycia społecznego. Pojęcie natury stosunku prawnego w znaczeniu szerszym należy rozumieć jako dyrektywę przestrzegania pewnych zasadniczych

elementów stosunku zobowiązaniowego, tj. tych jego treści składowych, których istnienie decyduje o istocie tworzonego węzła prawnego.

Ograniczenie wynikające z natury, właściwości stosunku prawnego to pozostawanie postanowień umownych w sprzeczności z jakąkolwiek rozsądną interpretacją stosunku prawnego dającego się zmieścić w sferze dostępnych instytucji, prowadzące do podważenia sensu nawiązywanej więzi obligacyjnej.

Artykuł 58 § 1 kc przewiduje sankcję bezwzględnej nieważności czynności prawnych sprzecznych z ustawą lub mających na celu obejście ustawy. Jednak ocena ważności umowy musi być dokonywana nie tylko na podstawie art. 58 § 1 kc, ale także z uwzględnieniem treści art. 353¹ kc.

Jeżeli zatem umowny podział majątku dorobkowego dokonany przez strony nie wiązał się ani z wyjściem ze współwłasności w zakresie poszczególnych składników majątkowych, ani też z rozliczeniem nakładów, to pozostawał w sprzeczności z naturą takiej umowy. Powiązanie przez strony płatności poszczególnych rat, po pierwsze z przeznaczeniem tych środków przez powódkę na określony cel, następnie z wydaniem przez sąd orzeczenia o stosownej treści oraz wymeldowaniem się przez powódkę z mieszkania, pozwanego pozostaje w pełnym oderwaniu od istoty i celu wskazanej umowy.

Mając na uwadze powyższe, na zasadzie art. 386 § 1 kpc Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił.

Wobec okoliczności, iż nasuwająca wiele wątpliwości i zastrzeżeń redakcja umowy będącej podstawą dochodzonego roszczenia obciąża w równym stopniu obie strony niniejszego procesu, na zasadzie art. 102 kpc, Sąd okręgowy nie obciążał powódki obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu.